

Časopis pro pěstování matematiky

Alois Urban

Sedmdesát pět let profesora Dr. Milana Mikana

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 92 (1967), No. 2, 241--242

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108147>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1967

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

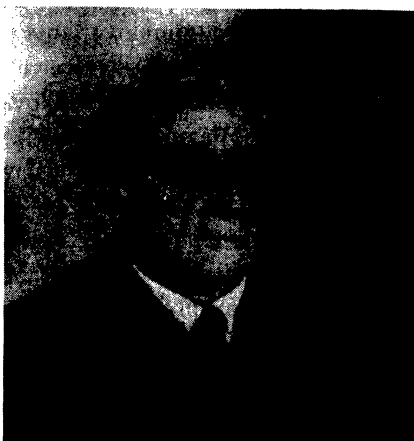

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

SEDMDESÁT PĚT LET PROFESORA Dr. MILANA MIKANA

ALOIS URBAN, Praha

Dne 16. července tr. dožívá se sedmdesáti pěti let znamenitý československý geometr profesor Dr. MILAN MIKAN. Toto význačné jubileum je zajisté vhodnou příležitostí, aby širší odborná veřejnost si připomněla jeho význam pro naši geometrii. Zevrubný životopis, podrobný seznam prací, zhodnocení vědeckého přínosu a přehled jeho

pedagogické činnosti do r. 1962 byl již v tomto časopise zasvěceně podán.¹⁾ Je proto třeba především zachytit, zhodnotit a do širších souvislostí zařadit poměrně krátký časový interval posledních pěti let Mikanovy pedagogické a vědecké činnosti.

Významné životní výročí zastihuje jubilanta tělesně i duševně neobyčejně cílého a svěžího, plného neutuchajícího pracovního elánu. S opravdovým potěšením a s láskou se stále ještě věnuje svému zamilovanému učitelskému povolání, které si neobyčejně oblíbil, vždy vykonával s upřímným nadšením a od něhož by se ani nedokázal odloučit. „Pedagogická činnost mi přirostla k srdci. Kdo si jednou zvykne

na posluchárnu a důvěrně se spřátelí se svými žáky, těžko na to zapomíná. Vezměte kantorovi posluchárnu — vzali jste mu všechno“ říkává prof. Mikana. V duchu tohoto svého přesvědčení, přes svůj vysoký věk, obětavě se nadále věnuje náročné práci vysokoškolského učitele. Po krátkém působení na Universitě 17. listopadu v Praze (1962—63, později jako externí pracovník) se v r. 1963 vrací na fakultu mechanizace Vysoké školy zemědělské v Praze-Suchdole, kde nyní působí jako profesor-konzultátor a vede přednášky resp. konzultace z matematiky (v poslední době o afinorovém počtu) pro asistenty VŠZ.

Přestože prof. M. Mikana pedagogické činnosti věnoval a stále ještě věnuje nemálo svého času, přece jen svůj největší zájem soustřeďuje na vlastní vědeckou práci. Zaslouží obdivu s jakou vytrvalostí, pílí a důsledností se věnuje problematice, která ho zaujala. Jeho dosavadní vědeckou práci je v podstatě možno rozčlenit do tří základních okruhů zájmu, z nichž prvý spadá do klasické algebraické geometrie (Cremonovy příbuznosti), druhý zasahuje již do moderní diferenciální geometrie a třetí zahrnuje otázky související s neuklidovskou geometrií.

Do posledního souboru prací náleží i poměrně značně rozsáhlá práce [20] zabýva-

¹⁾ K. Havlíček, Šedesát pět let profesora Milana Mikana, Čas. pro pěst. mat., 82 (1957), 497—499. K. Havlíček, Prof. Dr. Milan Mikana sedmdesátníkem, Čas. pro pěst. mat., 87 (1962), 386—387.

jící se studiem jednoparametrových množin Möbiova prostoru \mathbf{M} . Jestliže pentasférické normalizované souřadnice nesingulární kulové plochy Möbiova prostoru \mathbf{M} interpretujeme jako Weierstrassovy souřadnice bodu čtyřrozměrného hyperbolického prostoru ${}^4\mathbf{P}$ s absolutní trojrozměrnou kvadrikou, pak jednoparametrová množina $\{x\}$ kulových ploch $x(s)$ prostoru \mathbf{M} se zobrazí do křivky prostoru ${}^4\mathbf{P}$. Ke konstrukci jejího Frenetova reperu, a tím i k odvození Frenetových vzorců a k nalezení úplného systému M diferenciálních invariantů množiny $\{x\}$ (neeuclidovské Möbiovy křivosti), je vtípně užito obrazů jistých množin kulových ploch přidružených množině $\{x\}$, z nichž základní význam má množina $\{y\}$ kulových ploch y ortogonálních k ploše x a k derivovaným plochám \dot{x} , \ddot{x} , $\ddot{\ddot{x}}$. V případě množin $\{x\}$ s konstantními invarianty M Frenetovy vzorce přecházejí v D'Alembertovu soustavu diferenciálních rovnic.

Období Mikanova zájmu o neeuclidovskou geometrii uzavírá dosud nepublikovaná práce *Neeuclidovská geometrie přímkových kongruencí*. Hlavní výsledek říká, že v neeuclidovském prostoru s regulární absolutní kvadrikou existují přímkové kongruence, které nejsou kongruencemi společných neeuclidovských normál dvojice ploch.

Poněkud jiného charakteru je práce [21], která náleží do aplikací matematiky. Má základní význam pro taxaci smrkových porostů. Úbytek stromů probírkami a současné přibývání množství dříví v lese vzrůstem zbylých jedinců lze zachytit graficky úsečkami, jejichž krajní body leží na jistých křivkách, které se právě blíže vyšetřují.

Na obdobném problému pro borovicové porosty (2. část úkolu), jehož řešení je poněkud složitější, se pracuje.

Blahopřejeme jubilantu k jeho dosavadním pracovním a životním úspěchům a do dalších mnoha let mu všichni přejeme hodně zdraví a především pevně zdraví.

SEZNAM PRACÍ PROFESORA MILANA MIKANA²⁾

[20] Möbiova a neeuclidovská geometrie jednoparametrových množin, *Rozpravy ČSAV*, 73 (1963), sv. 18.

[21] Aplikace Fourierových řad při formulaci vzrůstového procesu stejnověkých porostů, 1. část (společně s V. Korfem), v tisku (resortní úkol R-VII-10/1).

²⁾ Doplněk seznamu sestaveného doc. Dr. K. Havlíčkem (Čas. pro pěst. mat., 82 (1957), 499).